

15.4.2016

Oikeusministeriö
oikeusministerio@om.fi

Viite: 14.3.2016 päivätty lausuntopyyntö, OM 5/41/2015

VESILAITOSYHDISTYKSEN LAUSUNTO VESILAIN KÄYTTÖOIKEUSSÄÄNTELYN UUDISTAMISTA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämmme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattava noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä.

Vesilaitosyhdistys kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus vesilainsäädännön kiinteän omaisuuden lunastamista ja käyttöoikeuksien perustamista koskevan sääntelyn tarkistamiseksi siten, että säännökset ovat sopusoinnussa perustuslain 2 luvun säännösten kanssa. Mietinnössä käyttöoikeussääntelyä on arvioitu kokonaisuutena järjestelmän perustuslainmukaisuuden varmistamiseksi. Näin ollen mietinnössä arvioidaan myös niitä säännöksiä, joita ei esitetä tarkistettaviksi.

Vesilaitosyhdistys pitää mietinnön luvussa 2.4 tehtyä arviointia oikeana mm. pohjaveden ottamisen ja vesi- ja viemärijohtojen ja niihin liittyvien laitteiden sijoittamisen näkökulmasta. Sama koskee erilaisia kuivatusta varten tarvittavia putkia, muita rakenteita ja ojia koskevien säännösten tarkastelua sekä 18 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun tutkimuslupaa. Mietinnön luvussa 2.4 tarkoitettuihin säännöksiin ei ole tarvetta tehdä muutoksia perustuslain näkökulmasta.

Vesilaitosyhdistys pitää perusteltuna vesilain 2 lukuun ehdotetussa uudessa 5 a §:ssä annettua oikeutta sijoittaa vesi-, viemäri- ja voimajohto tai tietoliikennekaapeli tai muu vaikutuksiltaan niihin rinnastettava johto toisen vesialueelle ilman, että siihen tulisi hakea aina lupaa. Tapauskohtaisesti lupaa voidaan joutua hakemaan. Muutos ei ole täysin ongelmaton hankkeesta vastaavan kannalta, joka joutuu tutkiskelemaan luvan tarvetta ja tekemään viranomaiselle ehdotetussa 16 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen. Siksi muutos ei välttämättä kevennä hankkeesta vastaavan hallinnollista taakkaa tai kustannuksia. Kuten kohdassa 4.1 todetaan, hallinnollisen taakan keventyminen riippuu pitkälti ilmoitusmenettelyn toteuttamistavasta.

Vesialueella, jonne johtoja ja kaapeleita sijoitetaan, on usein sijoitettuna jo jonkun toisen toimijan johtoja. Näin ollen eri toimijoiden oikeudet voivat joutua vastakkain, ellei toiminta huolellisesti, kun uusia johtoja sijoitetaan. Johdon sijoittamisessa 2 luvun 5 a §:n mukaisesti tulisi huolehtia siitä, että selvitetään ensin, onko alueella muita laitteita tai johtoja. Lisäksi on tarpeen sopia uusien ja ennestään sijoitettujen laitteiden yhteensovittamisesta ja suojaamisesta. Näin ollen säännöksessä tulisi todeta siinä jo esitetyn lisäksi, että johdon sijoittaminen alueelle tulee toteuttaa niin, että jo aikaisemmin sijoitetuille johdoille tai laitteille ei aiheuteta haittaa tai vahinkoa.

Sama koskee ehdotetussa 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja vähäisiä käyttöoikeuksia toisen alueeseen. Vesilaitosyhdistys toteaa, että 2 luvun 12 §:ssä tarkoitetuissa perkaus- yms. töissä voi tapahtua huomattaviakin vahinkoja vesialueella sijaitseville laitteille ja johdoille esimerkiksi silloin, kun paineviemäri on katkennut. Näin ollen perkaustyön suorittaminen toisen vesialueella voi olla alueen omistajaan nähden vähäinen käyttöoikeus, mutta alueen muun käytön kannalta muuta kuin vähäinen. Ehdotetun 2 luvun 12 §:n mukaista oikeutta myönnettäessä tulisi ottaa huomioon myös muiden alueen käyttäjien kuin omistajan intressit.

Mietinnössä esitetään muutoksia pakkolunastusta ja siihen vaikutuksiltaan rinnastuvia käyttöoikeuksia koskeviin säännöksiin. Vesitaloushankkeen toteuttamiseksi tarvittava pakkolunastuksen edellytykseksi asetetaan yleisen tarpeen vaatimus. Sitä käsitellään mm. kohdissa 3.2.1 ja 10.6. On perusteltua, kuten mietinnössä todetaan, että yleisen tarpeen kriteerien täsmentämiseksi säännöksessä luetellaan esimerkkejä sellaisista hankkeista, jotka yleensä täyttävät yleisen tarpeen vaatimukset. Vesilaitosyhdistys toteaa, että näin vältetään suurimilta tulkintaongelmilta säännöksen soveltamisessa.

Vesilaitosyhdistys pitää 13 a §:ssä esitettyjä esimerkkejä hyvinä ja katsoo, että on tärkeää, että vesihuollon turvaaminen on niissä mukana ja että se mainitaan nimenomaisesti säännöksessä. Lisäksi yhdistys toteaa, että vesilain 4 luvun 13 § on syytä säilyttää (lunastusoikeus suoja-alueella). Vesilaitosyhdistys pitää lunastusoikeutta tärkeänä yhdyskunnan vesihuoltoa palvelevien laitteiden ja rakennelmien sijoittamiselle.

Vesilaitosyhdistys toteaa, että 13 a §:ssä tulisi lisäksi mainita huleveden hallinnan turvaaminen, vaikka säännöksen kohdassa 3 onkin tuotu esiin sitä sivuavia asioita. Huleveden hallinta kattaa maankäyttö- ja rakennuslain 103 b §:n mukaan huleveden viemäroinnin lisäksi hulevesien imeyttämiseen, viivyttämiseen, johtamiseen ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä.

Kiinnitämme huomiota myös lakiehdotuksen s. 68 – 69 ehdotettuun vesilain 3 luvun 3 §:n 4 a – kohtaan. Sen mukaan johdon tekeminen yleisen kulkuväylän tai 1 luvun 1 §:n 6 momentissa tarkoitettun kapeikon ali olisi aina luvanvaraista. Vesilaitosyhdistys pitää luvanvaraisuuden väljentämistä muilta osin perusteltuna. Samalla Vesilaitosyhdistys toteaa, että vesistön alituksen luvanvaraisuudelle on myös painavia syitä, kun johdot vedetään esimerkiksi saareen tai vastarannalle. Lupa suojaa hankkeen toteuttajan oikeuksia vesialueella ja se on usein tarpeen myös turvallisuussyistä. Luvan hakemisesta siihen liittyvine selvityksineen ei saisi kuitenkaan aiheutua hankkeen toteuttajalle kohtuuttomia hallinnollisia kustannuksia.

Edellä mainitussa 1 luvun 1 §:n 6 momentissa sanotaan kapeikosta seuraavasti: ”Mitä tässä laissa säädetään valtaväylästä, koskee myös sellaista vesistössä olevaa salmea tai kapeikkoa, jossa säännöllisesti harjoitetaan liikennettä tai jossa kala yleensä kulkee.” Katsoimme, että hankkeen toteuttajan on vaikea tietää ilman tarkempia kriteereitä, milloin kapeikon alittaminen on luvanvaraista, milloin ei.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasiain päällikkö